

นิยาม

จรรยาบรรณ หมายความว่า จรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ผู้ดำเนินการต่อสัตว์ต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม คุณธรรม มนุษยธรรม และหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนเป็นมาตรฐานการดำเนินงานที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

ผู้ใช้สัตว์ หมายความว่า บุคคลที่ใช้หรือกระทำการใดๆ ต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึง หัวหน้าโครงการที่ใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติกับสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ผู้สอนที่นำสัตว์มาใช้ในการสอน สัตวแพทย์ประจำสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ นักเทคนิคการสัตวแพทย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการเลี้ยงสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยนักวิจัย และ นักศึกษา

ผู้เลี้ยงสัตว์ หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

ผู้ผลิตสัตว์ หมายความว่า ผู้กระทำการใดๆ เพื่อเพิ่มจำนวนสัตว์ด้วยวิธีผสมพันธุ์สัตว์ สืบสายพันธุ์สัตว์ และเพาะขยายพันธุ์สัตว์

คณะกรรมการกำกับดูแล หมายความว่า คณะกรรมการกำกับดูแล การดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ประจำ สถานที่ดำเนินการ (คกส.) ที่ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ แต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำกับและดูแลการดำเนินการต่อสัตว์ เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของสถานที่ดำเนินการนั้น

โครงการ หมายความว่า โครงการขอใช้สัตว์ (Protocol) ที่ผู้ใช้สัตว์ นำเสนอเพื่อขออนุญาตใช้สัตว์ในการวิจัย การทดลอง การทดสอบ การผลิตชีววัตถุ หรือ การเรียนการสอน ต่อคณะกรรมการกำกับดูแล

จรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

๑. ผู้ใช้สัตว์ต้องตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตสัตว์

โดยผู้ใช้สัตว์ต้องใช้สัตว์เฉพาะกรณีที่ได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์และ/หรือความก้าวหน้าทางวิชาการ และได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมเท่าหรือเหมาะสมกว่า

๒. ผู้ใช้สัตว์ต้องตระหนักถึงความแม่นยำของผลงานโดยใช้สัตว์จำนวนน้อยที่สุด

โดยผู้ใช้สัตว์จะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติทางพันธุกรรมและคุณสมบัติทางสุขภาพของสัตว์ที่จะนำมาใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการใช้สัตว์ เพื่อให้มีการใช้สัตว์จำนวนที่น้อยที่สุด และได้รับผลงานที่ถูกต้องแม่นยำมากที่สุด

๓. การใช้สัตว์ป่า ผู้ใช้สัตว์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

โดยต้องใช้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็น และไม่สามารถใช้สัตว์ประเภทอื่นทดแทนได้

๔. ผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ผลิตสัตว์ ผู้กำกับดูแลสถานที่ดำเนินการ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ คณะกรรมการกำกับดูแล และบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้องตระหนักว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิต มีความรู้สึกเจ็บปวดและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับมนุษย์

จึงต้องปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความระมัดระวังทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การขนส่ง การเลี้ยงสัตว์ การป้องกันการติดเชื้อ การจัดการสภาพแวดล้อมของสถานที่เลี้ยง การใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคในการปฏิบัติต่อสัตว์ ให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวด ความเครียด หรือความทุกข์ทรมานน้อยที่สุด

๕. ผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการ และผู้ผลิตสัตว์ ต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติต่อสัตว์ไว้เป็นหลักฐานอย่างครบถ้วน

โดยผู้ใช้สัตว์ต้องปฏิบัติต่อสัตว์ตรงตามวิธีการที่เสนอไว้ในโครงการ และต้องจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างละเอียด ครบถ้วน พร้อมทั้งจะเปิดเผยหรือชี้แจงได้ทุกโอกาส

๖. ในกรณีที่ผู้ใช้สัตว์หรือผู้ผลิตสัตว์เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ หรือใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ แล้วแต่กรณี ผู้ใช้สัตว์หรือผู้ผลิตสัตว์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎกระทรวงที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์หรือผู้รับใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ แล้วแต่กรณี รวมทั้งต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตด้วย

การปฏิบัติตามจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์ เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

๑. ผู้ใช้สัตว์ต้องตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตสัตว์ โดยผู้ใช้สัตว์ต้องใช้สัตว์เฉพาะกรณีที่ได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์ และ/หรือความก้าวหน้าทางวิชาการ และได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมเท่าหรือเหมาะสมกว่า

(๑) ต้องใช้สัตว์เฉพาะในกรณีจำเป็นสูงสุด หลีกเลี่ยงไม่ได้หรือไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมเท่านั้น ไม่ใช้สัตว์อย่างพร่ำเพรื่อ ทั้งนี้ ผู้ใช้สัตว์ต้องยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตสัตว์และศีลธรรมตามหลักศาสนา

(๒) ก่อนการใช้สัตว์ ต้องศึกษาข้อมูล หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นอย่างถี่ถ้วน และนำข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาพิจารณาประกอบการศึกษาทดลอง เพื่อให้การใช้สัตว์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

(๓) ก่อนการใช้สัตว์ ต้องนำเสนอโครงการที่แสดงถึงแผนงานและขั้นตอนการใช้สัตว์ พร้อมทั้งเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่จะมีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์หรือสัตว์ และ/หรือความก้าวหน้าทางวิชาการ และข้อมูล หลักฐาน หรือเหตุผลที่แสดงว่า ไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ทดแทนได้ในสภาวะการณ์ขณะนั้น เพื่อขออนุญาตต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของสถานที่ดำเนินการหรือคณะกรรมการอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการกำกับดูแล

(๔) เมื่อสิ้นสุดการใช้สัตว์ต้องระบุว่า จะดำเนินการอย่างไรกับสัตว์เมื่อสิ้นสุดโครงการ ในกรณีที่ต้องทำให้สัตว์ตายต้องดำเนินการให้สัตว์ตายอย่างสงบ ไม่นำสัตว์ไปบริโภคหรือปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ กรณีที่มีความประสงค์ให้สัตว์นั้นมีชีวิตอยู่ต่อไป หรือนำสัตว์ไปใช้ต่อในโครงการอื่น หรือปล่อยสัตว์คืนสู่ธรรมชาติ ผู้ใช้สัตว์ต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นและระบุวิธีการเลี้ยงสัตว์ให้ชัดเจน ที่แสดงว่าสัตว์จะมีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดี และไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมและสภาพแวดล้อม ไว้ในโครงการที่นำเสนอต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของสถานที่ดำเนินการ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบทุกครั้งก่อนที่จะดำเนินการ

๒. ผู้ใช้สัตว์ต้องตระหนักถึงความแม่นยำของผลงานโดยใช้สัตว์จำนวนน้อยที่สุด โดยผู้ใช้สัตว์จะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติทางพันธุกรรมและคุณสมบัติทางสุขภาพของสัตว์ที่จะนำมาใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการใช้สัตว์ เพื่อให้มีการใช้สัตว์จำนวนที่น้อยที่สุด และได้รับผลงานที่ถูกต้องแม่นยำมากที่สุด

(๑) ต้องศึกษาและพิจารณาข้อมูลด้านพันธุกรรมและระบบการเลี้ยงสัตว์ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

(๒) ต้องเลือกใช้ชนิดและสายพันธุ์ของสัตว์ที่มีคุณสมบัติทางพันธุกรรมและสุขภาพสัตว์ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และใช้สัตว์จำนวนน้อยที่สุด ที่จะให้ผลงานถูกต้อง แม่นยำ และเป็นที่ยอมรับ โดยการใช้วิธีการทางสถิติคำนวณหาจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม

(๓) การใช้สัตว์ทดลอง ต้องเลือกใช้สัตว์ทดลองจากแหล่งเพาะขยายพันธุ์ที่มีประวัติการสืบสายพันธุ์ และมีคุณสมบัติ ทางพันธุกรรมคงที่มีข้อมูลทางด้านพันธุกรรมและระบบการเลี้ยง และพร้อมที่จะให้บริการได้ทุกรูปแบบของชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนัก และจำนวน ตามความต้องการของผู้ใช้สัตว์อย่างต่อเนื่อง

(๔) ต้องไม่นำสัตว์ที่ไม่มีประวัติการสืบสายพันธุ์มาใช้ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นสิ่งตรงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการเท่านั้น

(๕) ต้องเลือกใช้เทคนิคและวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์ หลักการทางสถิติ ในการวางแผนการวิจัย และการวิเคราะห์ผลการวิจัยที่เหมาะสมและถูกต้อง

๓. การใช้สัตว์ป่า ผู้ใช้สัตว์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยต้องใช้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็น และไม่สามารถใช้สัตว์ประเภทอื่นทดแทนได้

(๑) การใช้สัตว์ป่าในงานทางวิทยาศาสตร์ ต้องใช้สัตว์ป่าเฉพาะกรณีที่เป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาที่ไม่มีวิธีการอื่นหรือใช้สัตว์อื่นทดแทนได้

(๒) การใช้สัตว์ป่าในงานทางวิทยาศาสตร์ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน

๔. ผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ผลิตสัตว์ ผู้กำกับดูแลสถานที่ดำเนินการ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ คณะกรรมการกำกับดูแล และบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้องตระหนักว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิต มีความรู้สึกเจ็บปวดและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับมนุษย์ จึงต้องปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความระมัดระวังทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การขนส่ง การเลี้ยงสัตว์ การป้องกันการติดเชื้อ การจัดการสภาพแวดล้อมของสถานที่เลี้ยง การใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคในการปฏิบัติต่อสัตว์ ให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวด ความเครียด หรือความทุกข์ทรมานน้อยที่สุด

(๑) ผู้ใช้สัตว์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ต้องมีทักษะในการปฏิบัติต่อสัตว์ในส่วนที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- (ก) การจับและควบคุมสัตว์
- (ข) การทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์
- (ค) การจำแนกเพศ
- (ง) การให้สารทางผิวหนัง ใต้ผิวหนัง ปาก กล้ามเนื้อ และหลอดเลือด
- (จ) การเก็บตัวอย่างเลือด อุจจาระ ปัสสาวะ ชี้นเนื้อ และอวัยวะ
- (ฉ) การลดความเครียดและความเจ็บปวดในสัตว์
- (ช) การวางยาสลบสัตว์
- (ฌ) การทำศัลยกรรม
- (ญ) การทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ
- (ฎ) การชันสูตรซากสัตว์

(๒) ผู้ผลิตสัตว์ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(ก) เลี้ยงและดูแลให้สัตว์มีสุขภาพดี ไม่เครียด ไม่ติดเชื้อ มีการตรวจสุขภาพและความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่สากลยอมรับ และเปิดเผยข้อมูลการตรวจสอบสุขภาพต่อผู้รับบริการ

(ข) ให้มีแผนการสืบสายพันธุ์และเพาะขยายพันธุ์สัตว์ให้ได้ พันธุ์กรรมคงที่ สอดคล้องกับชนิดและสายพันธุ์สัตว์ที่ผลิต และตรวจสอบได้

(ค) ผลิตสัตว์ให้ได้ชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนัก และจำนวน ตามความต้องการของผู้ใช้ มีการตรวจสอบความคงที่ของพันธุ์กรรมของ สัตว์ทุกรุ่น (generation) ทุกชนิด ทุกสายพันธุ์ด้วยวิธีการที่สากลยอมรับ และต้องเปิดเผยข้อมูลการตรวจสอบพันธุ์กรรมต่อผู้รับบริการ

(ง) ต้องจัดการการเลี้ยงสัตว์เพื่อการผลิตสัตว์ ด้วยระบบใด ระบบหนึ่งหรือมากกว่า ดังต่อไปนี้

๑) ระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะ (Specified Pathogen Free)

๒) ระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ (Germ Free) หรือ

๓) ระบบอนามัยเข้ม (Strict Hygienic Conventional)

(จ) ต้องจัดบริการขนส่งสัตว์ให้กับผู้ใช้ตามมาตรฐานการขนส่ง สัตว์สากล (Animal Transportation Association, ATA) มาตรฐานการขนส่งทางอากาศสากล (International Air Transport Association, IATA) หรือมาตรฐานการขนส่งอื่นที่สากลยอมรับ

(๓) ผู้เลี้ยงสัตว์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อสัตว์ต้อง ปฏิบัติกับสัตว์ตามมาตรฐานวิธีการปฏิบัติ (Standard Operating Procedure, SOP) ที่คณะกรรมการกำกับดูแลกำหนดไว้ อย่างเคร่งครัด

(๔) คณะกรรมการกำกับดูแล ต้องดำเนินการตามที่คณะกรรมการ กำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ประกาศ กำหนดอย่างเคร่งครัด

(๕) ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์ คณะกรรมการกำกับ ดูแลและผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทาง วิทยาศาสตร์ ต้องจัดการให้การเลี้ยงสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ให้เป็น ระบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้สัตว์ โดยต้องระบุระบบการ เลี้ยงให้ชัดเจน ว่าเป็นระบบใด ได้แก่

- (ก) ระบบอนามัยเข้ม (Strict Hygienic Conventional)
- (ข) ระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะ (Specified pathogen free)
- (ค) ระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ (Germ Free)
- (ง) ระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ (Animal Biosafety level 1 - 4)

๕. ผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการ และ ผู้ผลิตสัตว์ ต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติต่อสัตว์ไว้เป็นหลักฐานอย่าง ครบถ้วน

(๑) ต้องมีการบันทึกแหล่งที่มาของสัตว์ วิธีการเลี้ยง ระบบการ ป้องกันการติดเชื้อ และสภาพแวดล้อมของสถานที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

(๒) ต้องมีการบันทึกการปฏิบัติต่อสัตว์ทุกครั้งที่ดำเนินการ

(๓) ต้องมีการบันทึกการตรวจสุขภาพสัตว์

๖. ในกรณีที่ใช้สัตว์หรือผู้ผลิตสัตว์เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องาน ทางวิทยาศาสตร์ หรือใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ แล้วแต่กรณี ผู้ใช้สัตว์ หรือผู้ผลิตสัตว์ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด กฎกระทรวงที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์หรือ ผู้รับใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ แล้วแต่กรณี รวมทั้ง ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตด้วย

ผู้ใช้สัตว์ซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ และผู้ผลิตสัตว์ซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณในข้อนี้อย่างเคร่งครัด

“ทั้งนี้ ผู้ใช้สัตว์ ผู้ผลิตสัตว์ และผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการ ต้อง รับผิดชอบในการกำกับดูแลให้ผู้ช่วยผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ช่วยผู้เลี้ยงสัตว์ หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งดำเนินการภายใต้การควบคุมของผู้ใช้สัตว์และผู้ผลิตสัตว์ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามประกาศนี้อย่างเคร่งครัด”

บรรณานุกรม

ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทาง
วิทยาศาสตร์ เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่อ
งานทางวิทยาศาสตร์ (๒๕๕๙, ๒๔ มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๗๑ ง. หน้า ๒๑ – ๒๕

ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องาน
ทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์
เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐.(๒๕๖๐, ๑๖
มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนพิเศษ ๑๖๔ ง. หน้า
๒๒

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. จรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่องานทาง
วิทยาศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๒

สำนักงานมาตรฐานการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. เกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการขอ
ใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ และ แบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์
เพื่องานทางวิทยาศาสตร์. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย :
กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๘

ภาคผนวก

สรุปการปฏิบัติตามจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์
เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

	การปฏิบัติตามจรรยาบรรณ					
	ข้อ ๑	ข้อ ๒	ข้อ ๓	ข้อ ๔	ข้อ ๕	ข้อ ๖
ผู้ใช้สัตว์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เลี้ยงสัตว์				✓	✓	
ผู้ผลิตสัตว์				✓	✓	✓
ผู้กำกับดูแลสถานที่ดำเนินการ				✓	✓	
ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ				✓	✓	
คณะกรรมการกำกับดูแล				✓	✓	
บุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องาน ทางวิทยาศาสตร์				✓	✓	

ผู้ใช้สัตว์ ผู้ผลิตสัตว์ และผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการ ต้องรับผิดชอบในการกำกับดูแลให้ผู้ช่วยผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ช่วยผู้เลี้ยงสัตว์ หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งดำเนินการภายใต้การควบคุมของผู้ใช้สัตว์และผู้ผลิตสัตว์ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามประกาศนี้อย่างเคร่งครัด

เกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการขอใช้สัตว์ เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

การพิจารณาข้อเสนอโครงการขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ คณะกรรมการกำกับดูแลการเลี้ยงและใช้สัตว์ของสถาบัน ต้องพิจารณา ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ

พิจารณาว่าหัวหน้าโครงการให้ข้อมูลเหล่านี้ครบถ้วนหรือไม่

- ๑.๑ ประสพการณ์ของหัวหน้าโครงการ
- ๑.๒ แหล่งทุน
- ๑.๓ ระยะเวลาที่รับทุน
- ๑.๔ ข้อมูลผู้ร่วมโครงการ

๒. ที่มา หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ ของโครงการฯ

พิจารณาว่าข้อเสนอโครงการฯ ตอบคำถามเหล่านี้หรือไม่

- ๒.๑ บทคัดย่อของโครงการ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายโดยคนทั่วไป
- ๒.๒ มีข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่หลักการและเหตุผลเพียงพอสำหรับโครงการ
- ๒.๓ วัตถุประสงค์ของการศึกษาชัดเจน สอดคล้องกับชื่อเรื่องและวิธีการศึกษา
- ๒.๔ แสดงถึงความสำคัญ/ประโยชน์ของโครงการที่มีต่อสุขภาพของมนุษย์ และสัตว์การสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓. การพิจารณาตามหลักจรรยาบรรณและหลักการ 3Rs

พิจารณาว่าข้อเสนอโครงการมีรายละเอียดแสดงถึงประเด็นเหล่านี้หรือไม่

- ๓.๑ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องใช้สัตว์และข้อมูล/หลักฐานที่แสดงว่าไม่มีวิธีการอื่นทดแทนการใช้สัตว์
- ๓.๒ หลักการเลือกใช้ชนิด สายพันธุ์ คุณภาพทางพันธุกรรม และคุณภาพทางสุขภาพให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ
- ๓.๓ หลักการพิจารณากำหนดจำนวนสัตว์ที่เหมาะสมโดยใช้หลักการทางสถิติ
- ๓.๔ ความพร้อมด้านสถานที่และการจัดการเลี้ยงสัตว์เป็นระบบ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเป็นการจัดการเพื่อให้สัตว์ได้อยู่ดีกินดี มีสุขภาพดี ไม่เครียด
- ๓.๕ เทคนิคการปฏิบัติต่อสัตว์ถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากลอย่างชัดเจน
- ๓.๖ ความสอดคล้องต่อกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและสากล
- ๓.๗ ระบุเอกสารอ้างอิง และหลักฐานที่เกี่ยวข้องสำหรับการพิจารณา

๔. ระเบียบวิจัย

๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์

พิจารณาความเหมาะสมของสัตว์ที่นำมาใช้ในโครงการ ในประเด็นต่อไปนี้

- ๔.๑.๑ ชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนัก สุขภาพ ความปลอดภัย
จำนวนแหล่งที่มาของสัตว์ทดลอง และการขนส่งสัตว์
- ๔.๑.๒ เหตุผลที่เลือกใช้สัตว์ตามคุณสมบัติที่เลือก
- ๔.๑.๓ จำนวนสัตว์ที่ใช้มีความสอดคล้องตามหลักสถิติ
- ๔.๑.๔ กรณีที่ใช้สัตว์เปลี่ยนแปลงพันธุกรรม มีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ
พันธุกรรมที่เปลี่ยนแปลง และลักษณะพิเศษอื่นๆ และวิธีการ
เลี้ยงดู
- ๔.๑.๕ กรณีที่ใช้สัตว์ที่อยู่ในสภาวะพิเศษ เช่น ตั้งท้อง ให้นม ฯลฯ มี
ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ และวิธีการเลี้ยง

❖ ในกรณีที่ใช้สัตว์ป่า สัตว์ธรรมชาติ หรือสัตว์เลี้ยง ให้พิจารณา
เพิ่มเติม ในประเด็นต่อไปนี้ด้วย

- ๔.๑.๖ ชนิด สายพันธุ์ แหล่งที่มาของสัตว์ การดัก/จับสัตว์ การขนส่ง
สัตว์ และการดูแลสัตว์
- ๔.๑.๗ ประเภทของสัตว์ป่าคุ้มครอง
- ๔.๑.๘ การปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
เช่น มีใบอนุญาตใช้สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าสงวน ฯลฯ

๔.๒ การออกแบบการวิจัย (Experimental Design)

พิจารณาความเหมาะสมของประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ๔.๒.๑ การใช้สถิติในการออกแบบวางแผนการวิจัย การคำนวณขนาดตัวอย่าง การแบ่งกลุ่มศึกษาและการวิเคราะห์ผล
- ๔.๒.๒ การแบ่งกลุ่มศึกษา
- ๔.๒.๓ ขั้นตอนการทดลองกับสัตว์ ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการทดลอง
- ๔.๒.๔ แผนการวิจัย แผนการใช้สัตว์ตั้งแต่เริ่มต้นถึงสิ้นสุดโครงการ

๔.๓ สิ่งที่น่ามาศึกษาในสัตว์

พิจารณาความเหมาะสมของสิ่งที่น่ามาศึกษาในสัตว์ เช่น สารเคมี, สารก่อมะเร็ง, ยา, สมุนไพร, สารพิษ, adjuvant, อาหาร, น้ำ, สารชีวภัย, เชื้อรา, ไวรัส, แบคทีเรีย, ปรสิต, วัคซีน, สารกัมมันตรังสี เป็นต้น ในประเด็นต่อไปนี้

- ๔.๓.๑ ข้อมูลของสิ่งที่น่ามาศึกษา ชนิด แหล่งที่มา คุณสมบัติ ปริมาณ
- ๔.๓.๒ ข้อมูลแสดงอันตราย วิธีการป้องกันอันตราย และการกำจัดทำลายหลังการใช้สารอันตราย ของสิ่งที่น่ามาศึกษา

๔.๔ วิธีการปฏิบัติต่อสัตว์ (Animal Procedure)

พิจารณาความเหมาะสมของวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์ (Animal Procedure) ควรเป็นวิธีการที่ไม่ทำให้สัตว์เครียดหรือเจ็บปวด ในทุกขั้นตอน

- ๔.๔.๑ วิธีการและอุปกรณ์สำหรับการจับบังคับสัตว์ การจำแนกเพศ การทำเครื่องหมายบนตัวสัตว์ การปฏิบัติต่อสัตว์ การเคลื่อนย้ายสัตว์ การอดน้ำ อดอาหาร
- ๔.๔.๒ ความต้องการพิเศษในการเลี้ยงสัตว์ เช่น อดน้ำ อดอาหาร ฯลฯ
- ๔.๔.๓ วิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้สารฯ
- ๔.๔.๔ วิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บตัวอย่าง
- ๔.๔.๕ การตรวจติดตามอาการผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นจากการทดลอง
- ๔.๔.๖ การใช้อุปกรณ์พิเศษปฏิบัติกรกับสัตว์
- ๔.๔.๗ บุคลากรที่ใช้อุปกรณ์พิเศษ

๕. การผ่าตัด การปฏิบัติก่อน – หลังการผ่าตัดโดยเทคนิคปลอดเชื้อ

กรณีที่ต้องมีการผ่าตัดสัตว์ ให้พิจารณาความเหมาะสมในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ๕.๑ ลักษณะของการผ่าตัด
- ๕.๒ รายละเอียดเกี่ยวกับการผ่าตัด (ขั้นตอน วิธีการ อุปกรณ์ และยา/สารเคมี เพื่อเตรียมการก่อนการผ่าตัด ระหว่างการผ่าตัดและหลังการผ่าตัด และวิธีการดูแลสัตว์ก่อน ระหว่าง และหลังผ่าตัด)
- ๕.๓ คุณสมบัติของผู้รับผิดชอบการผ่าตัด

๖. การบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวดของสัตว์ (Pain and Distress Alleviation)

พิจารณาถึงความเหมาะสมของวิธีการที่ใช้บรรเทาความเครียดและความเจ็บปวดที่อาจเกิดขึ้นแก่สัตว์ และเหตุผลที่จำเป็นต้องทำให้สัตว์เครียดหรือเจ็บปวด ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ๖.๑ ระดับความเครียดและความเจ็บปวดที่อาจเกิดขึ้นกับสัตว์ อ้างอิงตามหลักสากล
- ๖.๒ วิธีการที่จะบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวด
- ๖.๓ เหตุผลในการทำให้สัตว์เจ็บปวดโดยไม่มี การบรรเทาความเจ็บปวดให้แก่วัตถุ

๗. การใช้ยาสลบและยาระงับความเจ็บปวด (Anesthesia, Analgesia)

กรณีที่มีการใช้ยาสลบหรือยาระงับความเจ็บปวด ให้พิจารณาถึงความเหมาะสม ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

❖ ยาสลบ

- ๗.๑ ชนิด ชื่อทางการค้า คุณสมบัติ ขนาดที่ใช้ วิธีการให้ยา ระยะเวลาคงฤทธิ์ อุปกรณ์ที่ใช้วางยาสลบรวมถึงยาที่ให้ร่วมกับยาสลบ
- ๗.๒ วิธีการตรวจสอบว่าสัตว์อยู่ในระดับการสลบที่เหมาะสม

❖ ยาระงับความเจ็บปวด

- ๗.๓ ชนิด ชื่อทางการค้า คุณสมบัติ ขนาดที่ใช้ วิธีการให้ยา ระยะเวลาคงฤทธิ์ อุปกรณ์ที่ใช้

๗.๔ การอ้างอิงตามมาตรฐานสากลหรือตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

๘. การนำสัตว์ไปใช้นอกสถานที่

กรณีที่ต้องนำสัตว์ไปใช้นอกสถานที่ ให้พิจารณาความเหมาะสมของประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- ๘.๑ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องนำไปใช้นอกสถานที่
- ๘.๒ สถานที่ที่จะนำสัตว์ไปใช้
- ๘.๓ ระยะเวลาที่จะนำสัตว์ไปใช้นอกสถานที่
- ๘.๔ วิธีการเคลื่อนย้ายสัตว์ออกจากสถานที่เลี้ยง
- ๘.๕ วิธีการจัดการกับสัตว์หลังสิ้นสุดการใช้

๙. จุดยุติการทดลอง (Experimental Endpoint)

การกำหนดจุดยุติการทดลอง ให้พิจารณาความเหมาะสมของประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- ๙.๑ สิ้นสุดการทดลองตามแผนการศึกษา
- ๙.๒ เกณฑ์การพิจารณาจุดยุติก่อนสิ้นสุดการทดลอง (Early Endpoint)
- ๙.๓ เกณฑ์พิจารณาจุดสิ้นสุดการทดลองเพื่อทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ (Humane Endpoint)
- ๙.๔ เหตุผลความจำเป็นที่จะใช้การตายเป็นจุดสิ้นสุดการทดลอง (Death as an Endpoint)

๑๐. การดำเนินการกับสัตว์ที่ยังมีชีวิตหลังการสิ้นสุดโครงการฯ

❖ กรณีทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ

ให้พิจารณาความเหมาะสมในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑๐.๑ วิธีการ อุปกรรม สถานที่ และเหตุผล ที่ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบตามมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ

๑๐.๒ วิธีการตรวจสอบการตายของสัตว์

❖ กรณีไม่ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ

ให้พิจารณาความเหมาะสมในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑๐.๓ การนำสัตว์ไปใช้ในโครงการอื่น

๑๐.๔ อื่นๆ (วิธีการและเหตุผล)

๑๑. การผ่าซากสัตว์ (Necropsy)

กรณีที่ต้องผ่าซากสัตว์ ให้พิจารณาความเหมาะสมของ วิธีการ อุปกรรม สถานที่ และการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ในการผ่าซากสัตว์

๑๒. การกำจัดซากและของเสีย (Carcass and Waste Disposal)

พิจารณาความเหมาะสมของวิธีการเก็บ กำจัด และทำลายซากสัตว์ ขี้นเนื้อ และวัสดุที่ใช้แล้ว เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค สารพิษ มลพิษ สู่สิ่งแวดล้อม

๑๓. อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ปฏิบัติงาน การป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ/เชื้อโรค

พิจารณาความเหมาะสมของอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

๑๓.๑ อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน

๑๓.๒ อุปกรณ์เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ/เชื้อโรค

๑๓.๓ อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานกับสัตว์

.....

ที่มา : เกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์
และ แบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

ตัวอย่างแบบฟอร์มการพิจารณาข้อเสนอโครงการขอใช้สั้ว
เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

ส่วนที่ ๑ ให้ข้อมูลโดยฝ่ายเลขานุการ

ชื่อโครงการที่ขอใช้สั้ว	
รหัสโครงการ	
ประเภทของโครงการที่ขอใช้สั้ว	☐ โครงการฯ ใหม่ ☐ โครงการฯ เดิม ☐ ขอต่อเวลา ☐ ขอแก้ไข
ชื่อหัวหน้าโครงการ ที่ขอใช้สั้ว	
ชื่อผู้พิจารณา	

ส่วนที่ ๒ ให้ข้อมูลโดยผู้พิจารณา

ความเห็นของผู้พิจารณา

- เห็นชอบให้ดำเนินการ
- ให้แก้ไขเล็กน้อยตามข้อเสนอแนะ ภายในระยะเวลาที่กำหนด
- ให้แก้ไขและนำมาพิจารณาใหม่
- ขอข้อมูลเพิ่มเติม
- ไม่เห็นชอบ

ส่วนที่ ๓ การพิจารณาโครงการที่ขอใช้สัตว์

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ

หัวหน้าโครงการให้ข้อมูลเหล่านี้ครบถ้วนหรือไม่	ครบถ้วน	ไม่ครบถ้วน
๑.๑ ประสิทธิภาพของหัวหน้าโครงการ		
๑.๒ แหล่งทุน		
๑.๓ ระยะเวลาที่รับทุน		
๑.๔ ข้อมูลผู้ร่วมโครงการ		

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๒. ที่มา หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ของโครงการฯ

ข้อเสนอโครงการฯ ตอบคำถามเหล่านี้หรือไม่	ใช่	ไม่ใช่	ไม่เกี่ยวข้อง
๒.๑ บทคัดย่อของโครงการ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย โดยคนทั่วไป			
๒.๒ มีข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่หลักการและเหตุผล เพียงพอสำหรับโครงการ			
๒.๓ วัตถุประสงค์ของการศึกษาชัดเจน สอดคล้องกับชื่อเรื่องและวิธีการศึกษา			
๒.๔ แสดงถึงความสำคัญ/ประโยชน์ของโครงการ ที่มีต่อสุขภาพของมนุษย์และสัตว์ การสร้าง องค์ความรู้ใหม่ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต			

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๓. การพิจารณาตามหลักจรรยาบรรณและหลักการ 3 Rs

ข้อเสนอโครงการมีรายละเอียดแสดงถึงประเด็นเหล่านี้หรือไม่	มี	ไม่มี	ไม่เกี่ยวข้อง
๓.๑ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องใช้สัตว์และข้อมูล/หลักฐาน ที่แสดงว่าไม่มีวิธีการอื่นทดแทนการใช้สัตว์			
๓.๒ หลักการเลือกใช้ชนิด สายพันธุ์ คุณภาพทางพันธุกรรม และคุณภาพทางสุขภาพให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ			
๓.๓ หลักการพิจารณากำหนดจำนวนสัตว์ที่เหมาะสมโดย ใช้หลักการทางสถิติ			
๓.๔ ความพร้อมด้านสถานที่และการจัดการเลี้ยงสัตว์เป็นระบบ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเป็นการจัดการเพื่อให้สัตว์ได้อยู่ดีกินดี มีสุขภาพดี ไม่เครียด			
๓.๕ เทคนิคการปฏิบัติต่อสัตว์ถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากลอย่างชัดเจน			
๓.๖ ความสอดคล้องต่อกฎหมาย ข้อกำหนดระเบียบ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและสากล			
๓.๗ ระบุเอกสารอ้างอิง และหลักฐานที่เกี่ยวข้องสำหรับการพิจารณา			

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๔. ระเบียบวิธีวิจัย

๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์

ความเหมาะสมของสัตว์ ที่นำมาใช้ในโครงการ	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ไม่มี ข้อมูล	ไม่ เกี่ยวข้อง
๔.๑.๑ ชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนัก สุขภาพ ความปลอดภัย จำนวน แหล่งที่มา ของสัตว์ทดลอง และการขนส่งสัตว์				
๔.๑.๒ เหตุผลที่เลือกใช้สัตว์ตามคุณสมบัติที่เลือก				
๔.๑.๓ จำนวนสัตว์ที่ใช้มีความสอดคล้องตามหลักสถิติ				
๔.๑.๔ กรณีที่ใช้สัตว์เปลี่ยนแปลงพันธุกรรม มีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพันธุกรรมที่เปลี่ยนแปลง และลักษณะพิเศษอื่นๆ และวิธีการเลี้ยงดู				
๔.๑.๕ กรณีที่ใช้สัตว์ที่อยู่ในสภาวะพิเศษ เช่น ตั้งท้อง ให้นม ฯลฯ มีข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ และวิธีการเลี้ยงดู				
การใช้สัตว์ป่า/สัตว์ธรรมชาติ/สัตว์เลี้ยง				
๔.๑.๖ ชนิด สายพันธุ์ แหล่งที่มาของสัตว์ การดัก/จับสัตว์ การขนส่งสัตว์ และการดูแลสัตว์				
๔.๑.๗ ประเภทของสัตว์ป่าคุ้มครอง				
๔.๑.๘ การปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น มีใบอนุญาตใช้สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าสงวน ฯลฯ				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

๔.๒ การออกแบบการวิจัย (Experimental Design)

ความเหมาะสมของการออกแบบการวิจัย	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่มีข้อมูล	ไม่เกี่ยวข้อง
๔.๒.๑ การใช้สถิติในการออกแบบวางแผนการวิจัย การคำนวณขนาด ตัวอย่าง การแบ่งกลุ่มศึกษา และการวิเคราะห์ผล				
๔.๒.๒ การแบ่งกลุ่มศึกษา				
๔.๒.๓ ขั้นตอนการทดลองกับสัตว์ ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการทดลอง				
๔.๒.๔ แผนการวิจัย แผนการใช้สัตว์ตั้งแต่เริ่มต้นถึงสิ้นสุดโครงการ				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๔.๓ ข้อมูลและความเหมาะสมของสิ่งที่น่าสนใจศึกษาในสัตว์ เช่น สารเคมี, สารก่อมะเร็ง, ยา, สมุนไพร, สารพิษ, adjuvant, อาหาร, น้ำ, สารชีวภัย, เชื้อรา, ไวรัส, แบคทีเรีย, ปรสิต, วัคซีน, สารกัมมันตรังสี เป็นต้น

ความเหมาะสมของสิ่งที่น่าสนใจศึกษาในสัตว์	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่มีข้อมูล	ไม่เกี่ยวข้อง
๔.๓.๑ ข้อมูลของสิ่งที่น่าสนใจศึกษา ชนิด แหล่งที่มา คุณสมบัติ ปริมาณ				
๔.๓.๒ ข้อมูลแสดงอันตราย วิธีการป้องกันอันตราย และการกำจัดทำลายหลังการใช้สารอันตราย ของสิ่งที่น่าสนใจศึกษา				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๔.๔ วิธีการปฏิบัติต่อสัตว์ (Animal Procedure) ควรเป็นวิธีการที่ไม่ทำให้สัตว์เครียดหรือเจ็บปวด

ความเหมาะสมของวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่มีข้อมูล	ไม่เกี่ยวข้อง
๔.๔.๑ วิธีการและอุปกรณ์สำหรับการจับบังคับสัตว์ การจำแนกเพศ การทำเครื่องหมายบนตัวสัตว์ การปฏิบัติต่อสัตว์ การเคลื่อนย้ายสัตว์ การอดน้ำ อดอาหาร				
๔.๔.๒ ความต้องการพิเศษในการเลี้ยงสัตว์ เช่น อดน้ำ อดอาหาร ฯลฯ				
๔.๔.๓ วิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้สารฯ				
๔.๔.๔ วิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บตัวอย่าง				
๔.๔.๕ การตรวจติดตามอาการผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นจากการทดลอง				
๔.๔.๖ การใช้อุปกรณ์พิเศษปฏิบัติการกับสัตว์				
๔.๔.๗ บุคลากรที่ใช้อุปกรณ์พิเศษ				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

๕. การผ่าตัด การปฏิบัติก่อน - หลังการผ่าตัด โดยเทคนิคปลอดภัย

ความเหมาะสมของวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่มีข้อมูล	ไม่เกี่ยวข้อง
๕.๑ ลักษณะของการผ่าตัด				
๕.๒ รายละเอียดเกี่ยวกับการผ่าตัด (ขั้นตอน วิธีการ อุปกรณ์ และยา/สารเคมี เพื่อเตรียมการก่อนการผ่าตัด ระหว่างการผ่าตัดและหลังการผ่าตัด และวิธีการดูแลสัตว์ก่อน ระหว่าง และหลังผ่าตัด)				
๕.๓ คุณสมบัติของผู้รับผิดชอบการผ่าตัด				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๖. การบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวดของสัตว์ (Pain & Distress Alleviation)

ความเหมาะสมของการบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวด	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่มีข้อมูล	ไม่เกี่ยวข้อง
๖.๑ ระดับความเครียดและความเจ็บปวดที่อาจเกิดขึ้นกับสัตว์ อ้างอิงตามหลักสากล				
๖.๒ วิธีการที่จะบรรเทาความเครียดและความเจ็บปวด				
๖.๓ เหตุผลในการทำให้สัตว์เจ็บปวดโดยไม่มีการบรรเทาความเจ็บปวดให้แก่สัตว์				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๗. ยาสลบและยาระงับความเจ็บปวด (Anesthetic, Analgesic)

ความเหมาะสมของยาสลบ และยาระงับความเจ็บปวด	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ไม่มี ข้อมูล	ไม่ เกี่ยวข้อง
ยาสลบ				
๗.๑ ชนิด ชื่อทางการค้า คุณสมบัติ ขนาดที่ใช้ วิธีการให้ยา ระยะเวลาคงฤทธิ์ อุปกรณ์ที่ใช้วางยาสลบรวมถึงยาที่ให้ ร่วมกับยาสลบ				
๗.๒ วิธีการตรวจสอบว่าสัตว์อยู่ในระดับ การสลบที่เหมาะสม				
ยาระงับความเจ็บปวด				
๗.๓ ชนิด ชื่อทางการค้า คุณสมบัติ ขนาด ที่ใช้ วิธีการให้ยา ระยะเวลาคงฤทธิ์ อุปกรณ์ที่ใช้				
๗.๔ การอ้างอิงตามมาตรฐานสากลหรือ ตามข้อกำหนดของสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา (อย.)				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

๘. การนำสัตว์ไปใช้นอกสถานที่

ความเหมาะสม ของการนำสัตว์ไปใช้นอกสถานที่	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ไม่มี ข้อมูล	ไม่ เกี่ยวข้อง
๘.๑ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องนำไป ใช้นอกสถานที่				
๘.๒ สถานที่ที่จะนำสัตว์ไปใช้				
๘.๓ ระยะเวลาที่จะนำสัตว์ไปใช้นอกสถานที่				
๘.๔ วิธีการเคลื่อนย้ายสัตว์ออกจากสถานที่เลี้ยง				
๘.๕ วิธีการจัดการกับสัตว์หลังสิ้นสุดการใช้				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๙. จุดยุติการทดลอง (Experimental Endpoint)

ความเหมาะสมของจุดยุติการทดลอง	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ไม่มี ข้อมูล	ไม่ เกี่ยวข้อง
๙.๑ สิ้นสุดการทดลองตามแผนการศึกษา				
๙.๒ เกณฑ์การพิจารณาจุดยุติก่อนสิ้นสุด การทดลอง (Early Endpoint)				
๙.๓ เกณฑ์พิจารณาจุดสิ้นสุดการทดลองเพื่อ ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ (Humane Endpoint)				
๙.๔ เหตุผลความจำเป็นที่จะใช้การตายเป็น จุดสิ้นสุดการทดลอง (Death as an Endpoint)				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๑๐. การดำเนินการกับสัตว์ที่ยังมีชีวิตหลังการสิ้นสุดโครงการ

ความเหมาะสมของการดำเนินการกับสัตว์ หลังสิ้นสุดโครงการ	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ไม่มี ข้อมูล	ไม่ เกี่ยวข้อง
การทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ				
๑๐.๑ วิธีการ อุปกรณ์ สถานที่ และ เหตุผล ที่ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบตาม มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ				
๑๐.๒ วิธีการตรวจสอบการตายของสัตว์				
๑๐.๓ การนำสัตว์ไปใช้ในโครงการอื่น				
๑๐.๔ อื่นๆ (วิธีการและเหตุผล)				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๑๑. การผ่าซากสัตว์ (Necropsy)

ความเหมาะสมของการผ่าซากสัตว์	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ไม่มี ข้อมูล	ไม่ เกี่ยวข้อง
๑๑.๑ วิธีการ อุปกรณ์ สถานที่ และการ ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ในการผ่าซากสัตว์				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

.....

๑๒. การกำจัดซากและของเสีย (Carcass and Waste Disposal)

ความเหมาะสมของการกำจัดซาก	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่มีข้อมูล	ไม่เกี่ยวข้อง
๑๒.๑ วิธีการเก็บ กำจัด และทำลายซากสัตว์ ชี้นเนื้อและวัสดุที่ใช้แล้ว เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค สารพิษ มลพิษสู่สิ่งแวดล้อม				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

๑๓. อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ปฏิบัติงาน การป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ/เชื้อโรค

ความเหมาะสมของอุปกรณ์ป้องกัน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่มีข้อมูล	ไม่เกี่ยวข้อง
๑๓.๑ อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน				
๑๓.๒ อุปกรณ์เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ/เชื้อโรค				
๑๓.๓ อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานกับสัตว์				

ความเห็นของผู้พิจารณา

.....

ที่มา : เกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ และ แบบฟอร์มข้อเสนอขอใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

**ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์
เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์**

เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสัตว์
เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการ
ดำเนินการต่อสัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม
การดำเนินการต่อสัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณ
การดำเนินการต่อสัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“จรรยาบรรณ” หมายความว่า จรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์
เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ผู้ดำเนินการต่อสัตว์ต้องยึดถือ
ปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม คุณธรรม
มนุษยธรรม และหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน
ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

“ผู้ใช้สัตว์” หมายความว่า บุคคลที่ใช้หรือกระทำการใด ๆ ต่อสัตว์
เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์และให้หมายความรวมถึง หัวหน้าโครงการที่ใช้สัตว์เพื่อ
งานทางวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติกับสัตว์เพื่อนงานทาง
วิทยาศาสตร์ ผู้สอนที่นำสัตว์มาใช้ในการสอน สัตวแพทย์ประจำสถานที่

ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ นักเทคนิคการสัตวแพทย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการเลี้ยงสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยนักวิจัย และนักศึกษา

“ผู้เลี้ยงสัตว์” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การเลี้ยงสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

“ผู้ผลิตสัตว์” หมายความว่า ผู้กระทำการใด ๆ เพื่อเพิ่มจำนวนสัตว์ ด้วยวิธีผสมพันธุ์สัตว์ สืบสายพันธุ์สัตว์ และเพาะขยายพันธุ์สัตว์

“คณะกรรมการกำกับดูแล” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ประจำสถานที่ดำเนินการ (คกส.) ที่ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการแต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำกับและดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของสถานที่ดำเนินการนั้น

“โครงการ” หมายความว่า โครงการขอใช้สัตว์(Protocol) ที่ผู้ใช้สัตว์นำเสนอเพื่อขออนุญาตใช้สัตว์ในการวิจัย การทดลอง การทดสอบ การผลิตชีววัตถุ หรือการเรียนการสอน ต่อคณะกรรมการกำกับดูแล

หมวด ๑

จรรยาบรรณ

ข้อ ๔ การดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้องคำนึงถึง และมีความตระหนักในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ใช้สัตว์ต้องตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตสัตว์ โดยผู้ใช้สัตว์ต้องใช้ สัตว์เฉพาะกรณีที่ได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นสูงสุด ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์และ/หรือความก้าวหน้าทาง

วิชาการ และได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมเท่าหรือเหมาะสมกว่า

(๒) ผู้ใช้สตั๊ดต้องตระหนักถึงความแม่นยำของผลงานโดยใช้สตั๊ดจำนวนน้อยที่สุด โดยผู้ใช้สตั๊ดจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติทางพันธุกรรมและคุณสมบัติทางสุขภาพของสตั๊ดที่จะนำมาใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการใช้สตั๊ด เพื่อให้มีการใช้สตั๊ดจำนวนที่น้อยที่สุด และได้รับผลงานที่ถูกต้องแม่นยำมากที่สุด

(๓) การใช้สตั๊ดว่า ผู้ใช้สตั๊ดต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยต้องใช้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็น และไม่สามารถใช้สตั๊ดประเภทอื่นทดแทนได้

(๔) ผู้ใช้สตั๊ด ผู้เลี้ยงสตั๊ด ผู้ผลิตสตั๊ด ผู้กำกับดูแลสถานที่ดำเนินการ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ คณะกรรมการกำกับดูแล และบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงและใช้สตั๊ดเพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้องตระหนักว่าสตั๊ดเป็นสิ่งมีชีวิต มีความรู้สึกเจ็บปวดและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับมนุษย์ จึงต้องปฏิบัติต่อสตั๊ดด้วยความระมัดระวังทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การขนส่ง การเลี้ยงสตั๊ด การป้องกันการติดเชื้อ การจัดการสภาพแวดล้อมของสถานที่เลี้ยง การใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคในการปฏิบัติต่อสตั๊ด ให้สตั๊ดได้รับความเจ็บปวด ความเครียด หรือความทุกข์ทรมานน้อยที่สุด

(๕) ผู้ใช้สตั๊ด ผู้เลี้ยงสตั๊ด ผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการ และผู้ผลิตสตั๊ดต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติต่อสตั๊ดไว้เป็นหลักฐานอย่างครบถ้วน โดยผู้ใช้สตั๊ดต้องปฏิบัติต่อสตั๊ดตรงตามวิธีการที่เสนอไว้ในโครงการ และต้องจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างละเอียด ครบถ้วน พร้อมทั้งจะเปิดเผยหรือชี้แจงได้ทุกโอกาส

หมวด ๒

การปฏิบัติตามจรรยาบรรณ

ข้อ ๕ ผู้ใช้สัตว์ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อ ๔ (๑) ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องใช้สัตว์เฉพาะในกรณีที่จำเป็นสูงสุด หลีกเลี่ยงไม่ได้หรือไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมเท่านั้น ไม่ใช้สัตว์อย่างพร่ำเพรื่อ ทั้งนี้ ผู้ใช้สัตว์ต้องยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตสัตว์และศีลธรรมตามหลักศาสนา

(๒) ก่อนการใช้สัตว์ ต้องศึกษาข้อมูล หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นอย่างถี่ถ้วน และนำข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาพิจารณาประกอบการศึกษา ทดลอง เพื่อให้การใช้สัตว์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

(๓) ก่อนการใช้สัตว์ ต้องนำเสนอโครงการที่แสดงถึงแผนงานและขั้นตอนการใช้สัตว์ พร้อมทั้งเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่จะมีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์หรือสัตว์ และ/หรือความก้าวหน้าทางวิชาการ และข้อมูล หลักฐาน หรือเหตุผลที่แสดงว่า ไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ทดแทนได้ในสภาวะการณ์ขณะนั้น เพื่อขออนุญาตต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของสถานที่ดำเนินการหรือคณะกรรมการอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการกำกับดูแล

(๔) เมื่อสิ้นสุดการใช้สัตว์ต้องระบุว่า จะดำเนินการอย่างไรกับสัตว์เมื่อสิ้นสุดโครงการ ในกรณีที่ต้องทำให้สัตว์ตายต้องดำเนินการให้สัตว์ตายอย่างสงบ ไม่นำสัตว์ไปบริโภคหรือปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ กรณีที่มีความประสงค์ให้สัตว์นั้นมีชีวิตอยู่ต่อไป หรือนำสัตว์ไปใช้ต่อในโครงการอื่น หรือปล่อยสัตว์คืนสู่ธรรมชาติ ผู้ใช้สัตว์ต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นและระเบียบวิธีการเลี้ยงสัตว์ให้ชัดเจน ที่แสดงว่าสัตว์จะมีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดี และไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมและสภาพแวดล้อม ไว้ในโครงการที่นำเสนอต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการเลี้ยง

และใช้สัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ของสถานที่ดำเนินการ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบทุกครั้งก่อนที่จะดำเนินการ

ข้อ ๖ ผู้ใช้สัตว์ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อ ๔ (๒) ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องศึกษาและพิจารณาข้อมูลด้านพันธุกรรมและระบบการเลี้ยงสัตว์ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

(๒) ต้องเลือกใช้ชนิดและสายพันธุ์ของสัตว์ที่มีคุณสมบัติทางพันธุกรรมและสุขภาพสัตว์ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และใช้สัตว์จำนวนน้อยที่สุด ที่จะให้ผลงานถูกต้อง แม่นยำและเป็นที่ยอมรับ โดยการใช่วิธีการทางสถิติคำนวณหาจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม

(๓) การใช้สัตว์ทดลอง ต้องเลือกใช้สัตว์ทดลองจากแหล่งเพาะขยายพันธุ์ที่มีประวัติการสืบสายพันธุ์ และมีคุณสมบัติทางพันธุกรรมคงที่ มีข้อมูลทางด้านพันธุกรรมและระบบการเลี้ยง และพร้อมที่จะให้บริการได้ทุกรูปแบบของชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนัก และจำนวน ตามความต้องการของผู้ใช้สัตว์อย่างต่อเนื่อง

(๔) ต้องไม่นำสัตว์ที่ไม่มีประวัติการสืบสายพันธุ์มาใช้ เว้นแต่ในกรณีที่จำเป็นซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการเท่านั้น

(๕) ต้องเลือกใช้เทคนิคและวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์ หลักการทางสถิติในการวางแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ผลการวิจัยที่เหมาะสมและถูกต้อง

ข้อ ๗ ผู้ใช้สัตว์ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อ ๔ (๓) ดังต่อไปนี้

(๑) การใช้สัตว์ป่าในงานทางวิทยาศาสตร์ ต้องใช้สัตว์ป่าเฉพาะกรณีที่เป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาที่ไม่มีวิธีการอื่นหรือใช้สัตว์อื่นทดแทนได้

(๒) การใช้สัตว์ป่าในงานทางวิทยาศาสตร์ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน

ข้อ ๘ ผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ผลิตสัตว์ ผู้กำกับดูแลสถานที่
ดำเนินการ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ คณะกรรมการกำกับดูแล และ
บุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้อง
ปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อ ๔(๔) ในส่วนที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ใช้สัตว์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อสัตว์เพื่อ
งานทางวิทยาศาสตร์ต้องมีทักษะในการปฏิบัติต่อสัตว์ในส่วนที่ตนมีหน้าที่
รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- (ก) การจับและควบคุมสัตว์
- (ข) การทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์
- (ค) การจำแนกเพศ
- (ง) การให้สารทางผิวหนัง ใต้ผิวหนัง ปาก กล้ามเนื้อ และหลอดเลือด
- (จ) การเก็บตัวอย่างเลือด อุจจาระ ปัสสาวะ ชี้นเนื้อ และอวัยวะ
- (ฉ) การลดความเครียดและความเจ็บปวดในสัตว์
- (ช) การวางยาสลบสัตว์
- (ฌ) การทำศัลยกรรม
- (ญ) การทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ
- (ฎ) การชันสูตรซากสัตว์

(๒) ผู้ผลิตสัตว์ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(ก) เลี้ยงและดูแลให้สัตว์มีสุขภาพดี ไม่เครียด ไม่ติดเชื้ มีการ
ตรวจสุขภาพและความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่สากลยอมรับ และ
เปิดเผยข้อมูลการตรวจสอบสุขภาพต่อผู้รับบริการ

(ข) ให้มีแผนการสืบสายพันธุ์และเพาะขยายพันธุ์สัตว์ให้ได้
พันธุ์กรรมคงที่ สอดคล้องกับชนิดและสายพันธุ์สัตว์ที่ผลิต และตรวจสอบได้

(ค) ผลิตสัตว์ให้ได้ชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนัก และจำนวน ตามความต้องการของผู้ใช้ มีการตรวจสอบความคงที่ของพันธุกรรมของสัตว์ทุกรุ่น (generation) ทุกชนิด ทุกสายพันธุ์ด้วยวิธีการที่สากลยอมรับ และต้องเปิดเผยข้อมูลการตรวจสอบพันธุกรรมต่อผู้รับบริการ

(ง) ต้องจัดการการเลี้ยงสัตว์เพื่อการผลิตสัตว์ ด้วยระบบใดระบบหนึ่งหรือมากกว่า ดังต่อไปนี้

๑) ระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะ (Specified Pathogen Free)

๒) ระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ (Germ Free) หรือ

๓) ระบบอนามัยเข้ม (Strict Hygienic Conventional)

(จ) ต้องจัดบริการขนส่งสัตว์ให้กับผู้ใช้ตามมาตรฐานการขนส่งสัตว์สากล (Animal Transportation Association, ATA) มาตรฐานการขนส่งทางอากาศสากล (International Air Transport Association, IATA) หรือมาตรฐานการขนส่งอื่นที่สากลยอมรับ

(ฉ) ผู้เลี้ยงสัตว์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อสัตว์ต้องปฏิบัติตามสัตว์ตามมาตรฐานวิธีการปฏิบัติ (Standard Operating Procedure, SOP) ที่คณะกรรมการกำกับดูแลกำหนดไว้ อย่างเคร่งครัด

(ช) คณะกรรมการกำกับดูแล ต้องดำเนินการตามที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ประกาศกำหนดอย่างเคร่งครัด

(ซ) ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์ คณะกรรมการกำกับดูแล และผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้องจัดการให้การเลี้ยงสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ให้เป็นระบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้สัตว์ โดยต้องระบุระบบการเลี้ยงให้ชัดเจน ว่าเป็นระบบใด ได้แก่

- (ก) ระบบอนามัยเข้ม (Strict Hygienic Conventional)
- (ข) ระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะ (Specified pathogen free)
- (ค) ระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ (Germ Free)
- (ง) ระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ (Animal Biosafety level ๑ - ๔)

Biosafety level ๑ - ๔)

ข้อ ๙ ผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการ และผู้ผลิตสัตว์ต้องปฏิบัติตามแนวทางจรรยาบรรณตามข้อ ๔ (๕) ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องมีการบันทึกแหล่งที่มาของสัตว์ วิธีการเลี้ยง ระบบการป้องกันการติดเชื้อและสภาพแวดล้อมของสถานที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

(๒) ต้องมีการบันทึกการปฏิบัติต่อสัตว์ทุกครั้งที่ทำเนิการ

(๓) ต้องมีการบันทึกการตรวจสุขภาพสัตว์

ข้อ ๑๐ ผู้ใช้สัตว์ ผู้ผลิตสัตว์ และผู้กำกับดูแลประจำ ณ สถานที่ดำเนินการ ต้องรับผิดชอบในการกำกับดูแลให้ผู้ช่วยผู้ใช้สัตว์ ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ช่วยผู้เลี้ยงสัตว์ หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งดำเนินการภายใต้การควบคุมของผู้ใช้สัตว์และผู้ผลิตสัตว์ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามประกาศนี้อย่างเคร่งครัด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

สุกัญญา ธีระกูรณ์เลิศ

รองเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประธานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม

การดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

หมายเหตุ : ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ตอนพิเศษ ๗๑ ง

หน้า ๒๑ - ๒๕ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙ เล่ม ๑๓๓

**ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์
เพื่องานทางวิทยาศาสตร์**

เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘(๔) แห่งพระราชบัญญัติสัตว์เพื่อ
งานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการ
ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม
การดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณ
การดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๖) ของข้อ ๔ ของประกาศ
คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์
เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ลง
วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

“(๖) ในกรณีที่ผู้ใช้สัตว์หรือผู้ผลิตสัตว์เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่อ
งานทางวิทยาศาสตร์ หรือใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ แล้วแต่
กรณี ผู้ใช้สัตว์หรือผู้ผลิตสัตว์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎกระทรวงที่ออกตาม
กฎหมายว่าด้วยสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รับ
ใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์หรือผู้รับใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องาน

ทางวิทยาศาสตร์ แล้วแต่กรณี รวมทั้งต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน
ใบอนุญาตด้วย”

ข้อ ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๑๑ ของประกาศคณะกรรมการ
กำกับและส่งเสริมการดำเนินการ ต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง
ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ลงวันที่
๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

“ข้อ ๑๑ ผู้ใช้สัตว์ซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทาง
วิทยาศาสตร์ และผู้ผลิตสัตว์ซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทาง
วิทยาศาสตร์ ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณในข้อ ๔ (๖) อย่างเคร่งครัด”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พัลลภ ศักดิ์โสภณกุล

รองผู้อำนวยการสำนักงานประมง

ประธานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม

การดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

หมายเหตุ : ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนพิเศษ ๑๖๔ ง

หน้า ๒๒ วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

